

se je množilo in tako tudi njih naselbine ali selišča. Rokodelski ali kupčijski stan se je vedno popolnjeval, stavili so si vedno primernejša in trdnejša stanova-lišča, prvotna selišča so se razširjala in tekom časa dobila obliko, kakoršno imajo današnja mesta. Mestjan, kakor tudi kmet sta toraj ene in iste korenine. Da so se posamezni tujci med mestjani bolj naseljevali kakor med posestniki zemljišč, namreč kmeti, je samo ob sebi umevno, ker priseljenci so bili večinoma če ne izključno kupci, rokodelci, sploh obrtniki. Kdor ima ležeče posest, se pač težko odloči za preselitev; zgodi se to le v skrajni sili ali pa iz posebnih tehničnih vzrokov. Kupec pa lahko pospravi svoje premakljivo blago ter se naseli v drugem kraju, kateri se mu pač zdi za njegov posel pripravnejši in ugodnejši.

V tistih časih toraj, o katerih je bilo dosedaj govorjenje, bili so prebivalci zunaj mest s prebivalci v mestih v vedni dotiki. Občevali so prav živahno med seboj. Bili so eden na drugega navezani, eni od drugih odvisni. Deželni oblastniki začeli so pobirati oziroma terjati od podložnikov davek ali štibro, še bolj pa so jih gulili njih neposredni gospodje in oblastniki, grofi, knezi in drugi plemenitaži različnih imen in stopinj. Te gospode seveda ni poslal Bog oče naravnoma iz nebes, ampak izšli so iz naroda, iz ljudstva. Bolj nadarjeni ali bolj pogumni možje so si znali pridobiti med bližnjimi prebivalci veljavo in upliv nad njimi, kar so si znali vedno bolj razširjati in utrjevati. Nevedoma je postalo ljudstvo večjih ali manjših pokrajin podložno posameznim mogotcem, ki so si prid-jali kakor že omenjeno različna imena, postali so plemenitaži, kojih potomci še dandanes po gradovih in mestih žive. Edini ti so del človeške družbe, ki živi za se, ločen od ostale celote. Kmet in mestjan pa sta še dandanes ravno tako medsebojno eden na drugega navezana, kakor sta bila v davnih časih.

Oba stana to tudi prav dobro čutita. Kmet dobi vse potrebne reči, ako že ne naravnost, pa vendar posredno iz mesta, mestjan pa zopet od kmeta. Nastal je nekak naravni zakon, katerega ni mogoče več odstraniti ali ga prezirati; kdor bi to želel ali se celo tega početja lotil, bil bi neumnež enak človeku, kateri bi hotel ločiti možki spol od ženskega tako, da bi nikdar in nikjer v dotiko ne prišla. Kljub vsemu temu se pa vendar najdejo ljudje, kateri kaj takega ali enakega nameravajo. Akoravno njih trud in vso njihovo napenjanje ne obeta nikakoršnega uspeha, kljub temu, da je cilj in smoter njihovega delovanja nedosežen, vendar od svojega neizpeljivega počenjanja ne odnehajo.

Dalje prihodnjč.

Porotno sodišče v Mariboru.

Dr. Brumen izvrstni svetovalec in zagovornik svojih klijentov.

Tiskovni proces J. Mustafa proti Drevenšek, Jahn Blanke in Spritzey.

Dne 13. julija 1902 je „Pettauer Zeitung“ objavila članek pod napisom „lepa šala“, v katerem se

je o sledečem govorilo: „V gostilni Blaža Osenjaka v Hajdinju pri Ptujju služi Julijana Mustafa za natakarico. Ker pa sliši k prijetnostim življenja, včasih kak mali „gšpusi“ imeti, izcimilo je polagoma med njo in ravno tam službujočim hlapcem Antonom nežno ljubavno razmerje. No ta Anton pa ima menda posebne nazore o dokazih ljubavi. Predvčeranjim podal je svoji ljubi Julijani ostro nabrušen nož v roko in ta je prišla za rezilo. Nežni Anton je nož „iz šale“ nek-tere kratki zasukal v sklenjeni roki Julijanini ter ji prerezal vse kite v dlani, vsled česar je bila telesno težko poškodovana“.

To naznanilo je ponatisnila „Marburger Zeitung“ dne 19. julija 1902.

Mladoletna Julijana Mustafa, ki se je čutila na svoji časti žaljena, vložila je skoz znanega advokata dr. Brumena tožbo, katero je kot naš posebni prijatelj v imenu Julčke tudi kaj rad zastopal. Obtoženci so bili: poročevalec od „Pettauer Zeitung“ Janez Drevenšek, tedanji urednik od „Marburger Zeitung“ Norbert Jahn, nadalje Viljem Blanke, knjigotržec in lastnik tiskarne v Ptujju in Ignac Spritzey, črkostavec v Ptujju kot tedajni odgovorni urednik od „Pettauer Zeitung“. Prvi trije so bili obtoženi zaradi prestopka proti varnosti časti po § 489 kaz. zak., zadnji pa zavoljo prestopka tiskovnega zakona. Drevenška je zagovarjal g. dr. Mravlag, Jahn g. dr. Possek, Blankeja in Spritzeya pa g. dr. plem. Plachki. Predsednik porotnega sodišča je bil g. deželnosodnijski svetnik Morocutti.

Obtoženci kakor tudi njih zagovorniki niso našli v tem naznanilu nobenega razžaljenja, pač pa je trdil dr. Brumen, da je vsled tega naznanila tožiteljica na svoji dekliški časti jako občutljivo zadeta. V teku dokazovanja pa so prišle nepričakovano prav mične stvari na dan. Dopričati se je dalo, da Julčka ni ravno takšna, kot kakoršna bi rada med ljudmi veljala. Priča M. Bayer je izjavil, da se mu je Julijana Mustafa uže koj prvi dan, ko je on v Osenjakovo krčmo prišel, na krilo vsedla. Na to izjavo reče zastopnik tožiteljice, priča bi bil moral takrat Julčko energično od sebe spraviti, na kar mu je gospod dr. Mravlag pripomnil, da ni vsak sramežljiv J o ž e f, katere besede so povzročile splošen smeh.

Dr. Brumen je napel vse svoje govorniške žile, da bi obtožence zamogel porotnikom kot zločince predstavljati, ki so si na vse kriplje prizadevali, Julijano Mustafa na njeni deviški časti žaliti. Posamezni napadi proti obtožencem so bili takšni, da jih je moral g. dr. Mravlag prav ostro zavriniti.

Med drugim so priče odločno potrdile, da sta se obtoženec Drevenšek, ki nikakor ni tajil, da bi ne bil omenjenega naznanila pisal, in Julijana Mustafa že bila itak pobotala, ter da itak ni mislila tožiti, temuč da je Mustafa bila od dr. Brumena k tožbi prisiljena. Obtoženec Drevenšek v svrhu potrditve omenjene sprave celo navaja, da je od Jule prejel „puserl“ (poljub), čemur pa tožiteljica ne pritrdi, ampak pravi, Drevenšek bi ji bil ta „puserl“ u k r a d e l.

Dr. Brumen meni, Drevenšek se bi bil moral ž njim, kot zastopnikom zasebne tožiteljice poravnati, a g. dr. Mravlag ga zavrne, „da se vsakomur ne poljubi z dr. Brumenom občevati.“ Ko se proti tem besedam hoče dr. Brumen okovariti, reče mu g. dr. Mravlag, da njemu bi ne delalo veselja, ako bi moral s človekom občevati, o katerem so svoječasnoro porotniki pri neki obravnavi kot dokazano spoznali, da je (dr. Brumen) **denuncijant (ovaduh)**.

Dr. Brumen razpravlja o besedi „Gspusi“ ter pravi, da pomenja to nekako ljubavno razmerje, katero tudi spolovno občevanje izraža. Trdi tudi, da se v časniku „Pettauer Zeitung“ iz zasede dopisuje in da je kaj lahko, na ta način komu na časti škodovati. Na ti dve trditvi odgovori g. dr. plem. Plachki, da tisti, ki besedo „Gspusi“ tako razlaga, nemščine ni dovolj zmožen, z drugo trditvijo pa se je dr. Brumen sam po licah udaril. Saj je pisatelj dotičnega poročila odkrito in pošteno priznal, da je omenjeno pisal in tedanji odgovorni urednik, da je tisto v natis oddal. Tako se ravna pri nemških časnikih, medtem stoji reč pri nasprotnikih ravno narobe. Ti-le streljajo iz zasade s zastrupljenimi pušicami, ki resnično zamorejo enega ali drugega na imetju ali časti oškodovati.

Po sijajnem, dobro premišljenem govoru dr. Mravlaga, po lahko umevnih razjasnilih v gladkih besedah dr. plem. Plachkija in dr. Posseka, sklenil je predsednik posnetek ter porotnike pravno podučil. Po kratkem posvetovanju pridejo ti-le zopet v dvorano. Gledé obtožencev Drevenšek in Spritzey so zanimali vsa vprašanja in sicer z 10 proti 2 glasoma, gledé ostalih dveh obtožencev (Blanke in Jahn) pa enoglasno, bili so toraj vsi obtožbe in stroškov oproščeni.

Iz te pravde se jasno razvidi, na kakšen način se tiskovne tožbe proti nemškim časnikom vlagajo in kakšen izvor imajo. Tožiteljca je namreč povedala, da še tožiti mislila ni, šla je s svojo ranjeno roko k dr. Bela Stuhecu, zdravniku v Ptujju in ta jo je lečil ter opozoril, da je v časniku „žaljena“ in da mora tožiti. Podala se je toraj k dr. Brumenu.

Gospod dr. Stuhec je vendar mnogostranski mož. Poleg svoje obširne zdravniške prakse, ki pa tudi nemške kroge obsega, ima še zmiraj časa dovolj, brezplačno pravniške svete dajati, ki pa kakor v predležečem slučaju — bodo dotični varovanki precej dragi prišli. „Čevljar ostani pri tvojem kopitu“, ne izgleda nič pri tem. Prijatelj in somišljenik mora pri obravnavi prav debele slišati: devica Julčika, ki je bila tako nehote v pravdo napeljana, je takorekoč šele skozi ta proces na svoji časti trpela, ker je bila primorana, v javnost stopiti. Ona ima okoli 900 kron dedščine, ta pa še četrtno stroškov ne bode pokrila; kdo bode plačal ostalo svoto, na to smo v resnici radovedni! Gospod zdravnik Stuhec, ne svetujte v prihodnje v jurističnih zadevah, zgubiti znate vso zaupanje, akoravno vas morebiti priložnost, si nad nemškim časnikom jezo ohladiti, prav mika!

Julčka, ti pa se zahvaljaj tvojim skrbnim sveto-

valcem in voditeljem ter bodi v prihodnje previdna, predno se odločiš po njih nasvetih in navodilih postopati, ker pripetiti se bi ti znal po pregovoru zopetni malér, ki se je tokrat v pravem smislu besede uresničil: „V jamo pade, kdor jo drugemu koplje.“

Iz spominskih zapiskov. Dne 23. junija 1900 je stal tukajšni učitelj g. Viljem Frisch kot obtoženec pred porotnim sodiščem v Mariboru, ker je tukajšnemu advokatu dr. Brumenu očital, da je ovaduh. Frisch je bil **nekrivim spoznan**, ker so porotniki **enoglasno** kot dokazano spoznali, da je **dr. Brumen sodnijsko znani ovaduh (denuncijant)**.

Porotno sodišče v Celju.

Kozem, bivši tajnik okrajn. zastopa Celjskega, obsojen.

V okrajnem zastopu Celjskem je bivši tamošnji tajnik Jožef Kozem, kakor smo že poročali, v zadnji dobi svojega poslovanja učinil velika poneverjenja in goljufije. Imel je pri načelniku in večini odbornikov neomejeno zaupanje, vsled česar se je predrznil, taisto na prav nezaslišan način zlorabiti. Prerejal in ponarejal je različna pisma in račune, tako da je v teku časa dosegla svota poneverjenega in si po krivičnem prisvojenega denarja višino zneska 42.904 kron.

Ponarejal je račune o okrajnih dokladih 35 tisoč 800 kron, nadalje pri oddaji bakrene galice 1654 K ter o kreditnem poslovanju 5450 kron in to skozi deset let.

To je vendar grozna malomarnost, ki se sme po pravici dotičnemu nadzorstvu očitati. Pregovor pravi: „Priložnost nareja tatove“ in ta se je v tem slučaju v polni meri uresničil. Dr. Serneck (načelnik okrajnega odbora) in dr. Dečko sta mu pustila vso poslovanje okrajnega zastopa, da je delal kako in kaj je hotel ter nista, kakor bi bila to nju dolžnost, pregledala računov ter presodila, ali so v pravi visočini nastavljeni ali ne in če se medsebojno ujemajo.

Tem gospodom se to ni zdelo potrebno, jim je dovolj poročstva za poštenost in pravičnost tajnikovo njih prepričanje, da on vrlc trobi v klerikalni rog, da se povsod kaže kot navdušenega pervaka ali vsaj njih pristaša. Ako bi količkaj imeli ali hoteli imeti oči odprte, lahko bi bili zapazili, da se Kozemova potrata in razkošno življenje ne strinja z njegovimi dohodki. Nosil se je prav oblastno in elegantno, kupil si lepo posestvo ter isto uredil in opravil tako, kakor da bi bilo letovišče kakega plemenitaža. Vozil se je v finih kočijah z elegantnimi damami, prirejal jako zanimive zabavne večere z razkošnimi pojedinami in godbo. To pa stane, kakor je vsakomur znano, ogromno penezev, ker pa teh ni imel in tudi toliko ni zaslužil, prilastil si je potrebni denar po krivičnem potu. Priložnosti k takim činom je imel dovolj, po-